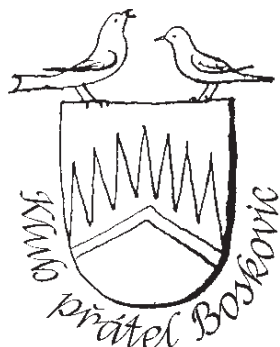

Vlastivědné listy Boskovicka

Číslo 4
prosinec 2006
ročník 14 (19)

Zprávy z Klubu přátel

Památný strom

Jak jsme Vás již informovali navrhl Klub společně s Klubem důchodců při KZMB vyhlásit satební dub před boskovickým hradem za památný strom.

Podle posledních informací bude v nejbližší době ukončeno správní řízení na odboru životního prostředí MěÚ Boskovice a pak již nestojí nic v cestě oficiálnímu vyhlášení. Tuto malou slavnost plánujeme na 5. dubna 2007. Včas vás budeme obvyklým způsobem informovat.

Hovory s

Hovory na téma Integrovaný dopravní systém (IDS) se uskutečnily ve čtvrtek 24. listopadu 2006. Zúčastnilo se jich kolem 60 občanů Boskovic a okolí. Za zpracovatele návrhu změn v dopravě se hovorů zúčastnili zástupci společnosti Kordis, s. r. o. Brno a také zástupci města a městského úřadu.

Přítomní občané byli pracovníky Kordisu seznámeni s připravovanými změnami v organizaci dopravy z Boskovic a okolí do Brna. Poté se rozvinula bohatá diskuse. Pokládané dotazy účastníků ukázaly, že dosavadní informovanost občanů je naprosto nedostatečná a že v období od září, kdy přišly první zmínky o zavedení IDS JMK bylo v objasňování změn velmi mnoho zameškáno.

Veliká kritika k pracovníkům Kordisu byla k autobusové dopravě. Dosavadní linky do Brna budou končit v Černé Hoře, kde budou muset cestující přestoupit na linku Olešnice Brno, která byla pro svoji větší vytiženost vybrána jako páteřní. V Brně pak budou všechny autobusy končit v Králově Poli a dál po městě se bude pokračovat městskou hromadnou dopravou. Pro důchodce je IDS také nevyhodný proto, že na jednotlivé jízdy neplatí důchodcovské slevy.

Po zhodnocení Hovorů s... ve výboru bylo konstatováno, že pokud bude

Předvánoční zamyšlení

Milí přátelé,
jsem rád, že se prostřednictvím Vlastivědných listů mohu alespoň na dálku setkat se svými krajany. A jsem rád, že je to právě v tomto předvánočním čase. Ještě dříve, než se v několika rádcích podělím o své adventní zamyšlení, děkuji Vám všem, kteří máte rádi svůj kraj a kteří pomáháte odkrývat jeho kořeny a historii či si se zájmem umíte všimnout toho, co je kolem Vás pěkného. Šťastný je ten člověk, který dokáže vidět v sobě, v druhých i kolem sebe dobro, říká J. Powell, i přes všechno to nepříjemné, co nás obklopuje, zasahuje či v nás přebývá.

Adventní doba pro mě znamená dvě podstatné věci:

Tou první je očekávání. Stále nekam spěchám, ba se přímo řítím. Množství úkolů, starostí, zodpovědností, problémů... A ještě ty Vánoce! Ale někdy si říkám, jestli nejsem pilot, který si už jenom hlídá přístroje na palubní desce a kterého zajímá jenom to, aby jeho letadlo letělo stále rychleji a stále výš, ale který už pomalu zapomíná, odkud letí a kam. A proč vlastně do letadla usednul a koho má na palubě? V přírodě občas nevadí, když jen tak bloumám krajinou, lesem, cestou necestou. V životě ale potřebuji alespoň jednou v roce zpomalit, připustit si otázky, které nejsou vůbec jednoduché, ale přitom nesmírně důležité, a uslyšet: „Nezapomeň, kdo jsi. Nezapomeň, co chceš. Nezapomeň, odkud přicházíš a kam jdeš.“ Proto jsem vděčný za advent, že mohu hledat odpověď a zároveň na ni čekat.

Druhým slovem, v adventu podstatným, je příchod, nebo snad lépe přicházení (staročesky „čtvero příští“). Křesťanský advent připomíná různé způsoby Božího přicházení do kosmických i našich osobních dějin: před dvěma tisíci lety, v okamžiku mé smrti, na konci časů... Nejdůležitější je ale jeho příchod v této chvíli. Teď stojí za dveřmi a tiše klepe. Pokud mám odvalu zvednout se od palubního počítače, zastavit se – a otevřít...

Opravdovou adventní a vánoční radost prožiji tam, kde se moje očekávání a jeho příchod setkají. Nemusím se ho bát. Je to stejný Bůh, o němž se dočítáme v zažloutlých knížkách po našich babičkách a který před dvěma tisíciletími vstoupil do očekávání izraelského národa – ale úplně jinak, než si to představovali. Narodil se v betlémské stáji – možná proto, abych měl naději i ve chvílích, když mi moje srdce nebo doba, ve které žiji, připomínají chlívek. Je to stejný Bůh, který se zastavil pod stromem a zavolal celníka, nad nímž všichni „zbožní“ ohrovali nos, a nechal se pozvat k němu domů. Je to stejný Bůh, který se u stud-

ny zastavil s cizinkou, což by zase žádny „spravedlivý“ neudělal, a trochu vody, která zahání žízeň, odměnil otevřením pramene vody živé...

Tentýž Bůh stojí u dveří mých očekávání, u mých otázek odkud, kam a proč. Je blízko, když si uvědomuji svou touhu smířit se sám se sebou, s druhými, s ním, odpustit, uzdravit, najít si na sebe čas. Je blízko, když mi chybí někdo, s kým bych mohl sdílet své radosti, bolesti či strach... A je velmi blízko, když vystoupím ze svých sebestředných kruhů a v konkrétním čase se někomu stanu blízkým.

Milí přátelé, přeji Vám, abyste v těchto dnech mezi mnoha jinými dárky objevili Dárek toho, kterého je snadné přehlédnout, protože přichází tiše a nenápadně. Přináší však svůj pokoj a smysl do každého srdce a vstupuje všude, kde je pootevřeno či alespoň odcíleno. Přeji Vám, abyste jeho přítomnost mohli objevovat i v kráse zimní přírody, která je dílem jeho rukou.

FRANTIŠEK BLAHA,
rodák ze Sulíkova,

absolvent boskovického gymnázia,
kněz a salesián

*Všem čtenářům Vlastivědných listů Boskovicka,
členům a příznivcům Klubu přátel Boskovic přejeme pěkné prožití svátků
Vánočních a mnoho radosti, štěstí a zdraví v Novém roce 2007.*

redakce a výbor Klubu přátel Boskovic

zájem, budeme na toto téma v hovorách pokračovat.

Knížka

Boskovice - můj Betlém

Jak jsme již oznámili ve třetím čísle VLB je od září v prodeji druhé vydání knížky Jaroslava Koutného Boskovice - můj Betlém. Spoluobčanům se tak naskýtá příležitost k zakoupení vhodného vánočního dárku.

Pamětní deska obětem odsunu židů

Výbor Klubu přátel připravuje na březen 2007 odhalení pamětní desky k uctění památky 458 židovských občanů našeho města, kteří byli dne 14. a 15. března 1941 odvezeni do koncentračních táborů. Bronzová deska, jejíž návrh zhotovuje Bedřich Čelíkovský, bude umístěna v místech shromažďování židovským občanů na náměstí U Vážné studny. V současné době jednáme s majiteli domu, na kterém bude deska umístěna a vyřizujeme veškerá potřebná povolení. Zajišťujeme také potřebné finanční prostředky k realizaci. O grant jsme také požádali krajský úřad v rámci jeho grantového programu.

Výroční členská schůze KPB

Tak jako každý rok, vždy v měsíci únoru 2007 se uskuteční členská schůze klubu. Tentokrát ji plánujeme na 20. února. Bude na ní zejména zhodnocena činnost klubu za letošní rok a schválen plán práce na rok 2007. Na schůzi budete pozváni obvyklým způsobem. Budeme rádi, máte-li nějaké náměty pro naši další činnost, sdělte nám to, abychom je případně mohli zařadit do zpracováváného plánu práce. Již dnes se těšíme na Vaši účast.

Vydavatelská činnost Klubu

Klub přátel Boskovic pro Vás vydal následující publikace:

J. Bránský: Židé v Boskovicích

M. Minxová: Pověsti a vyprávěny z Boskovic

J. Klenovský: Židovská čtvrt v Boskovicích

O. Sirovátka: Lidové písně, pověsti a dětské hry z Boskovic

J. Koutný: Boskovice, můj Betlém
Naučné stezky I. a II.

(Hradní a Doubravský okruh)

Památky židovského města
v Boskovicích

*K dostání
u boskovických knihkupeců.*

Prosba sběratele

Obrácím se na širokou čtenářskou veřejnost s následující prosbou. Nemá snad někdo z čtenářů nějaké fotografie, dokumenty, odznaky a dekorace, nebo jiné věci vztahující se k veteránským spolkům?

Snad i mnohé další spolky (čtenářské, včelařské, cyklistické aj.), měli také svoje odznaky.

Předem děkuji za každou informaci. Mobil: 776 813 717 (ve všední den až po 19. hodině).

Ivo Holas

Historie spotřebního družstevnictví

V roce 2007 si připomeneme 160 let od vzniku českého družstevnictví - potravních spolků. Členové družstva si v něm ukládali svoje drobné úspory a za tento vzniklý kapitál družstvo nakoupilo zboží a toto pak se slevou rozprodávalo svým členům.

V roce 1945 vznikla Ústřední rada družstev a v roce 1952 Ústřední svaz spotřebních družstev. Družstevní prodejny prodávaly nejdříve potravinářské zboží, později sortiment rozšířily i na spotřební zboží. V roce 1964 byla založena i družstevní cestovní kancelář Rekrea.

Na blanenském okrese byl první potravní spolek založen již 28. února 1873 v obci Klepačov. Na rozhraní 19. a 20. století pak vznikaly tyto spolky i v jiných obcích. Tato družstva se později slučovala ve větší celky. Tak vznikla Vzájemnost - Včela, později Včela. Ta měla velkou prodejnu v Boskovicích na dnešní ulici 17. listopadu, kde má dnes Jednota prodejnu Večerka.

V roce 1950 vznikají na okrese 2 podniky Jednoty - Lidové spotřební družstvo Jednota Boskovice a Blansko. Činnost obou družstev byla zahájena 1. 6. 1951 s počtem 265 prodejen. Boskovická Jednota si zbudovala vlastní

sklad a administrativní budovu z bývalé továrny na nábytek na Náměstí 9. května. V roce 1953 ke členění na malá družstva - vesnické Jednoty. Při územní reorganizaci 1. 4. 1960, kdy zaniká okres Boskovice, vzniká Jednota, spotřební družstvo Blansko, se sídlem v Boskovicích. V té době měla Jednota 325 prodejen, 195 provozoven veřejného stravování a byla zřízena výrobní lahůdek v Kunštátě. V družstvu pracovalo 964 pracovníků.

Díky iniciativě národních výborů a „akci Z“ bylo v sedmdesátých a osmdesátých letech postaveno 87 prodejen a 24 provozoven veřejného stravování. Na příklad Boskovice - Sokolská, Rájec-Jestřebí, Drnovice, Němčice, Knínice, Černovice, Doubravice, Valchov, Černá Hora, Šebetov, Mladkov, Skalce nad Svitavou, Velké Opatovice, restaurace Riviéra Jedovnice, Hotel Závřší Olešnice na Moravě, a řada dalších.

Jednota Boskovice provozovala v učilištích učební obor prodavač, kuchař-číšník, servírka.

Stále se rozšiřující provoz si vyžádal postavení nové budovy, do které se soustředil řídící a správní aparát, údržba, sklad MTZ a závodní dopra-

Miroslav Pupík

va včetně pojízdných prodejen masa a autobusů 706 RTO, které zásobovaly potravinami osady a samoty po celém okrese.

Jednota Boskovice měla úspěšnou družbu s městem Komárno.

Nedílnou součástí činnosti Jednoty bylo pořádání okresní mírové slavnosti v Rájci - Jestřebí, vždy v srpnu při výročí Slovenského národního povstání. Tato slavnost, které se zúčastňovali představitelé strany a vlády i významných umělců a také až patnáct tisíc občanů se řikalo mezi lidmi melounová. Občané si zde mohli koupit tehdy nedostatkové zboží, které bylo na tuto slavnost nachystáno. Prvním předsedou družstva byl pan Živný. Po něm Dobroslov Richtr, Šíkula, Hanuška a Lžičar.

Do roku 1990 provozovala Jednota 248 prodejen, 140 provozoven veřejného stravování, 11 kantýn, 20 sezónních stánek a 10 pojízdných prodejen. Družstvo mělo 1 200 zaměstnanců a přes 24 tisíc členů. V roce 1996 byl otevřen první družstevní supermarket COOP v okrese.

Ale to je již jiná historie.

Zpracováno podle dobových materiálů.

Pojíždňá prodejna potravin na Boskovicích v roce 1966.

Neznámé dekorace veteránských spolků

Ivo Holas

Počátkem šedesátých let 19. století dochází v českých zemích k nebyvalému rozvoji spolkového života. Kromě mnoha jiných spolků, vznikají také spolky vojenských vysloužilců - veteránů. Veteránská tradice byla ve starém Rakousku pečlivě udržována a pěstována.

Stejně jako v jiných spolkách, tak i zde se soustřeďoval společenský život toho kterého místa, kde byly založeny. Spolek veteránů byl na tehdejší dobu spolkem humanitním. Mimo cíle určené Vidní podporoval onemocnělé členy, nemajetným vypravil důstojný pohřeb a v parádě doprovázel nebožtíka s hrobu ke hrobu. Několikrát za rok vyrukovali veteráni na nějakou tu slávu, oficiálně však vždy - na narozeniny a jmeniny mocnáře Františka Josefa I. Při těchto oslavách bylo též stríleno z hmoždířů. Jednou za rok uspořádali veteráni spolkový ples, který se stal dostavníkem představitelů města, městyse či ob-

ce někdy dokonce i s panem c. k. okresním hejtmánem v čele. Náleželo tehdy k dobrému společenskému tónu být alespoň přispívajícím členem veteránů. Porovnáme-li počty členů, např. u veteránského spolku v Blansku na jejich společných fotografiích, zjistíme že bylo několikanásobně víc členů přispívajících než aktivních.

První spolek vojenských veteránů byl založen v Doubravici a v Rájci v roce 1870, dále pak následují: Lysice (1871), Blansko (1872), Černá Hora (1874), Boskovice (1875), Jedovnice (1883), Ostrov (1887), Svitávka (1897), Dlouhá Lhota (1898). Mám také archivní záznam o existenci spolku v Olešnici z roku 1883. Některé menší spolky se pak také přidružovaly k větším, např. Rudice k Jedovnicím a nebo Bořitov k Černé Hoře.

Pokud rozdělíme spolky podle velikosti členské základny, vyjde nám to např. v roce 1910 asi takto: Blansko (172), Ly-

sice (156), Boskovice (104), Rájec a Jedovnice (68), Dlouhá Lhota (51), Svitávka (39), Doubravice (33), Ostrov (30) a Černá Hora (26).

Celá řada veteránských spolků také nechala vyrobit pro své členy různé pamětní dekorace. Například veteránský spolek v Blansku, jak vím z fotografií spolku a archivních pramenů vydal tyto dekorace:

Spolkový služební odznak blanenských veteránů za 20 let služby (viz obr.). Medaili blanenských veteránů k 25. výročí založení spolku z roku 1887.

Kříž blanenských veteránů.

Spolkový záslužný odznak na stuze, který obdržel pravděpodobně pouze předseda spolku Vincenc Kretz.

Návrat sochy svatého Jana Nepomuckého na náměstí ve Svitávce

Pavel Krejcar

Po dvaadvaceti letech byla zpět na náměstí Svobody v centru Svitávky navracena barokní socha sv. Jana Nepomuckého, která je v majetku obce a je evidovaná v ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod

rejstříkovým číslem 0606. Její transport z náměstí Třebízského u kostela sv. Jana Křtitele se uskutečnil ve čtvrtek 8. června 2006 pomocí přepravní techniky, kterou pro tuto akci poskytl Jaromír Strbačka, majitel místní firmy Flamex-Stavebniny²⁰⁰⁰. Převoz po částech (sokl, socha) včetně následující renovace zajišťovala brněnská firma *Dimitrij Neuwirth, restaurátor*, vlastní práce prováděl restaurátor René Vlasák.

Ke kostelu byla z náměstí Svobody přestěhována 15. května 1984. Její tehdejší transport zajišťovala obec za pomoci požárníků a nákladního auta, které bylo majetkem obce.

Mohutný volutově vyduťtý sokl ozdobený úzkým rámováním s ústředním reliéfním dekorem palmetového věnce a věnovacím latinským nápisem obsahující chronogram, vykazoval podle restaurátora náznaky stop ještě jednoho předchozího transportu, který se mohl uskutečnit snad před více než sto lety.

Sochy Jana Nepomuckého se v terénu umísťovaly převážně na mostech a rozcestích, neboť byl mimo jiné také patronem mostů, průvodcem cestovatelů a ochráncem bezpečného putování se šťastným návratem. Z tohoto pohledu se nabízí domněnka, že původní místo tohoto světce oděného v kanovníckém roucho s biretem na hlavě, jehož obě ruce pokřčené v předloktí drží před tělem kříž s Kristem, mohlo být někde

v místech současné silniční křižovatky nebo v těsné blízkosti řeky Svitavy. K jejímu přesunu do parkové části náměstí tak mohlo dojít při dávném rozšiřování a úpravě této komunikace.

Historické záznamy hovoří o tom, že Svitávka velmi často trpěla živelnými pohromami, hlavně povodněmi, při nichž řeka Svitava často měnila i směr koryta. „R. 1690 přišla velká voda na městečko, tak že dosahovala až po okna,“ uvádí Jan Knies v publikaci Boskovský okres (1904).

Pustíme-li se do oblasti hypotéz, mohla být zmíněná událost s katastrofálními následky pro místní obyvatele i objekt samotné radnice na náměstí podnětem k žádosti o zhotovení sochy tohoto patrona, který je také označován jako ochránce proti nebezpečí vody. I když autor díla není znám, přesto se zachovala legenda o jeho vzniku.

„Jakémusi neznámému člověku z Prahy se zdál sen, v němž mu bylo sděleno, že nedaleko Brna je malá osada Svitávka a v ní má na náměstí postavit sochu svatého Jana Nepomuckého. I nedal tento sen onomu muži pokoje, stále jej měl na mysli, až se konečně rozhodl, že jmenovanou osadu – pokud vůbec existuje – půjde hledat. Šťěstí mu přálo a nedaleko státní silnice Svitávku našel. Zašel (prý dle starých spisů, dnes již ztracených) na úřad oznámit svůj úmysl a za několik neděl na náměstí socha stála.“

Před renovací se podle Vlasáka celá kompozice zhotovená z pískovce nacházela ve značně „žalostném“ stavu. Při první obhlídce bylo zjištěno, že došlo k posunu kovaných vázacích spon v prvním stupni dutého soklu, což bylo následně potvrzeno. Spony, které jej držely pohromadě byly natolik zkorodované, že musely být nahrazeny novými. Uprostřed soklu se nachází vertikálně uložený kamenný hranol, který nese váhu samotné sochy. Vlastní dutina napomáhá vysoušení celé stavby a přispívá tak k zachování její celistvosti.

Největší podíl viny na poškození sochy lze podle Vlasáka jednoznačně přisoudit způsobu předchozí opravy pražskými restaurátory po jejím pře-

vozu ke kostelu. Tehdejší renovace cementovou směsí působila až do současnosti na uzavřenou hmotu kontraproduktivně. Bránila sice pronikání vlhkosti, ale pod její vrstvou docházelo k narušení pískovce. Když byl nyní cement odstraňován, místy s ním se uvolňovala i hmota masívy sochy až do tloušťky jednoho centimetru a to především v oblasti oblačné podnože s reliéfy andílčích hlav, kde tak zůstávaly jen náznaky původní modelace. Ta musela být částečně opravena a doplněna.

Současná renovace zachovávající stopy času byla provedena na bázi pískových tmelů imitujících původní kamennou hmotu. Přiblížila tak barokní dílo jeho ideálnímu stavu. Použité materiály, které jsou v souladu s doporučeními odborníků památkových ústavů mají navíc tu vlastnost, že oboustranně propouští vlhkost a socha tak vlastně „dýchá“. Konečná úprava povrchu byla provedena patinováním a závěrečným nátěrem hydrofobizačního roztopu, který dodává hmotě sochy vlastnosti zamezující hloubkovému pronikání vody.

Čelní stěna soklu ukončeného v horní části silně profilovanou římsou nese zvýrazněný věnovací latinský nápis: DIVO IOANNI NEPOMUCENO, CONSERVATORI HONORIS ET FAMAE VENERANDISSIMO. VENERATIONIS ERGO HANS STATUAM POSUIT: CANONIA GRADICENSIVM.

Jeho volný překlad zní: „Božský Jan Nepomucký, ochránce ctí a dobré pověsti, ctihodný, uctíváný, proto tato socha postavena: kanonie hradištská.“

Uvedený text je dokladem, že sochu nechali zhotovit premonstráti z kláštera Hradisko u Olomouce, pod jehož patronát Svitávka patřila.

Chronogram (z řeckých slov chronos = čas, gramma = něco napsaného, záznam) skrývající letopočet vzniku sochy tvoří poslední řádek latinského textu s nápadně vyznačenými velkými písmeny. Sestavíme-li tato písmena jdoucí v pořadí C, I, D, I, C, I, V, M podle pravidel římského číslování, dostaneme letopočet MDC-CVIII = 1708.

K Janu Nepomuckému náleží i pět hvězd, tedy atributy, které se kromě Panny Marie nenacházejí u žádného jiného

světce. Tyto hvězdy připomínají nejen rybáře, kteří našli tělo mučedníka podle hvězdné záře kolem jeho hlavy, ale také pět ran Kristových a pět písmen latinského slova „TACUI“, které znamená „mlčel jsem“.

Původní svatozář s hvězdami se nezachovala, proto v rámci renovace sochy došlo k osazení zcela nové, ručně kované svatozáře o průměru čtyřiceti pěti centimetrů. Její velikost byla odhadnuta podle dobových fotografií.

Do dutiny soklu byly před usazením sochy uloženy noviny, platné kovové mince a jmenný seznam obecního zastupitelstva včetně vedení obce Svitávka.

Sochu sv. Jana Nepomuckého mohli po renovaci obdivovat nejen místní občané, ale i všichni návštěvníci svitávecké pouti ve dnech 24. a 25. června 2006. Za hojné účasti občanů byla v sobotu 7. října při příležitosti uspořádání 1. svitáveckého jarmarku nově posvěcena letovickým děkanem Pavlem Kopeckým.

Výše finančních nákladů na renovaci dosáhla částky 79 730 korun a byla hrazena z obecního rozpočtu.

Závěrem ještě jedna zajímavost k náměstí, kde je socha umístěna. V zápisu z 3. valné hromady Okrašlovacího a zalesňovacího spolku ve Svitávce, uspořádané 19. prosince 1897, je mimo jiné uvedeno: „... Z jara starali jsme se o upravení náměstí, okolí kostela a hřbitova. Koupeno k tomu cíli 30 lip a dva smuteční jasaný. Lípy vysázeny na náměstí, kol kostela a hřbitova, kdež nahrazeny uschlé a ohořelé lípy novými. Smuteční jasaný vsazený k bráně hřbitovní... Pro lípy a jasaný do Doubravice poskytl bezplatně povoz p. Jos. Jerábek.“

Básník hrabě - Moritz Strachwitz

✱ 18. 3. 1822 Peterwitz
(dnes Stoszowice w Polsku)
+ 11. 3. 1847 Vídeň

Moritz Strachwitz byl synem hraběte Hanse Starchwitze (1792-1863), c. k. komorníka a rytmistra, a Luisy, rozené Schimonské (+ 1835). Prvního vzdělání se mu dostalo v rodičovském domě; jeho matka, která jej vychovávala, však zemřela, když mu bylo třináct let a otec, jako správce majetku a zemský rada, byl velmi zaměstnán a jen zřídka ušetřil čas, aby na bujného a talentovaného chlapce dohlédl. Nadto v domě, jako v mnoha jiných šlechtických rodinách, panovala maxima, že děti mají navýknout samostatnosti co nejčasněji, tak byl Moritz po matčině

smrti ponechán ponejvíce sobě. Zajímal se o literaturu, zejména historickou, což se odráží i v jeho básních, naproti tomu nade vše nenáviděl matematiku. Již jako devítiletý přednášel při jedné slavnosti básni Artušův kulatý stůl (Arturs Tafelrunde), kterou sám složil. Jako gymnazista napsal Píseň probuzeného (Lieder eines Ermachenden) a ve věku 20 let ji zveřejnil, když studoval ve Vratislavi. R. 1843 se dostal na berlínskou vysokou školu, kde přednášel mj. Hegel. Po ukončení studia práv v Berlíně nastoupil ke krajskému soudu v Grottkau (dnes Grodków).

Velký vliv na něj měly dvě cesty na sever – do Švédska (ještě před nástupem do služby), a později do Norska.

Ještě zcela pod dojmem z těchto cest, nespokojen s prací u krajského soudu, místo opustil a přesídlil na svůj majetek v Šebetově na Moravě. Zde žil zcela uzavřen ve svém světě, který si vybudoval ze svých básní, dokud jej znovu nepřepadla touha po cestování, která jej nyní táhla na jih. Jeho cílem se staly Benátky, „město básníků“, jak je zmiňoval v jednom dopise, které jej přitahovalo, aby zde žil a básnil. Zde však onemocněl a toužil vrátit se domů, dostal se však jen do Vídně, kde se o něj staral jeho starší příbuzný. Zde ve svých teprve 25 letech zemřel.

Při jeho krátkém životě nebyla jeho básnická tvorba příliš rozsáhlá, knižně byly vydány dvě sbírky básní. Jeho básně byly v 19. století velmi oblíbeny,

Petr Vitámvás

beny, a některé zhudebnili i významní skladatelé, např. Brahms a Schumann. Z jeho tvorby je zřejmý i jeho životní postoj: odmítnutí konvencí a pouhého naplnění obecně přijímaného životního stylu.

Slavnostní protest

Moriz Strachwitz

Těch řečí máte plná ústa,
o lidském údělu, o lidských snech,
o tom, jak bych dle vašeho gusta
měl život prodlívat v zatuchlých zdech.

...
Ty krásné bouřky mého mládí
už mají skončit. Mám dřepět na zadku.
S pokornou ženou máme se mít rádi
a děti spolu zplodit pěknou hromádku.

...
Však moje smysly, divoké a smělé,
mě ženou stále výš, výš k vrcholu.
Já nechci bloumat v županu jak tele
či srkat sladkou kávu s kdekým u stolu.

Říkám vám, že cizí je mi zcela
šosácký život, který vedete.
Což by má duše sebe prožít měla
v statkářském záhrobní, jak po mně vy chcete?

Snadněji spoutáte tříštivý vodopád,
nežli mne vecpete do svého kotce.
Snadněji můžete sokolu podobu husy dát,
než ze mne stvoříte šosáckého otce.

...
Dnes ještě nekažte mne šosáctvím,
já jinak žiji, jiná je má mysl, můj cit.
K vašemu životu jsem nebyl zrozen, to já vím,
a dokud nebudu muset, nechci jinak žít.

(Převzato z publikace U okraje cesty
(poezie z Jevička a okolí), Jevičko 1995.
Přeložil Štěpán Blažek)

Zámek v Šebetově. Zde v polovině 40. let 19. stol. žil a tvořil hrabě Moritz Strachwitz.

Vzácný projev uznání

Jaké oblibě a vážnosti se těšil br. prof. Hiller (náčelník boskovického Sokola -pozn. red.) i v kruzích nesokolských, ukazuje nejlépe přepis, jež živnostnictvo boskovské zaslalo starostovi sokolské jednoty boskovské. Dopis zní: „Velectěnému pánu, panu Ludvíku Šafáři, starostovi Tělocvičné jednoty Sokol v Boskovicích. Loučíte se s Vaším Vám všem tak milým bratrem náčelníkem prof. Janem Hillerem. Jednota Vaše utrpí odchodem bratra Hillera ztrátu, kterou těžce nahradit. P. prof. Hiller nebyl Vám pouze náčel-

níkem, byl Vám vším, byl Vám duší Sokola, který mu byl tak milý a kterému se věnoval tak cele a opravdově. Než nejste sami, kteří jeho ztrátu citíte a odchodu jeho želíte. I my čeští obchodníci ztrácíme v panu prof. Hillerovi velkého příznivce. Vše, co české a dobré, podporoval - a takovým byl i vůči českému obchodu v Boskovicích. Podepsané společenstvo prosí Vás, pane starosto, abyste projev tento při dnešním čestném večeru laskavě tlumočil a ujišťujeme pana prof. Hillera, že přízeň a důvěru, kterou k nám choval, do-

vedeme oceniti a odchodu jeho želíme. Škoda takových Hillerů z Boskovic! Je jich zde ne mnoho a je jich zde zapotřebí. Na novém působišti přejeme panu prof. mnoho zdaru a prosíme, aby nás zachoval v blahé paměti.

V Boskovicích dne 9. září 1911. Společenstva živností svobodných a konces. pro Boskovice a okolí. František Svátek, předseda, S. A. Kubín, místopředseda, M. Friš, Fr. Neděla, M. Polák, Fr. Šašek, výboři.

Uveřejněno v Nové Malé Hané 16. září 1911

Poznámka:

Prof. Jan Hillar vstoupil do Sokola v Boskovicích na podzim 1903 a hned při příštích volbách v roce 1904 byl zvolen do výboru. Byl osm let v Jednotě náčelníkem. V září 1911 byl jmenován profesorem na II. českém státním gymnaziu v Brně.

Jeho činnost se neomezovala jen na funkce v Sokole. Pracoval ve spolku muzejním, politickém klubu, obecní knihovně, hudebním kuratoriu, po dvě období zasedal v městské radě a úspěšně působil v radakční radě boskovických „Národních novin“.

Josef Janků - Zahradnický podnik Šmelcovna

(sponzor Vlastivědných listů)

Šmelcovna 1364/3, Boskovice 680 01, tel./fax 516 453 071, e-mail: arboretum@smelcovna.cz, www.smelcovna.cz

**Děkujeme obchodním partnerům, zákazníkům a návštěvníkům
Arboreta za projevenou přízeň a spolupráci v roce 2006.**

V novém roce přejeme všem dostatek zdraví a osobní pohody.

Vlastivědné listy Boskovicka, vydává Klub přátel Boskovic společně s Vlastivědným kroužkem KZM Boskovice. Redakční rada: PhDr. Helena Janíková, Mgr. Ilja Melkus, Milan Pupík. Redakce: Jiří Bušina, Plačkova 23, 680 01 Boskovice, kam zasíláte příspěvky, dotazy a připomínky. Vychází 4x ročně jako příloha regionálních novin Boskovicko. Uzávěrka příštího čísla je 15. února 2007.